

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä esityispalveluista

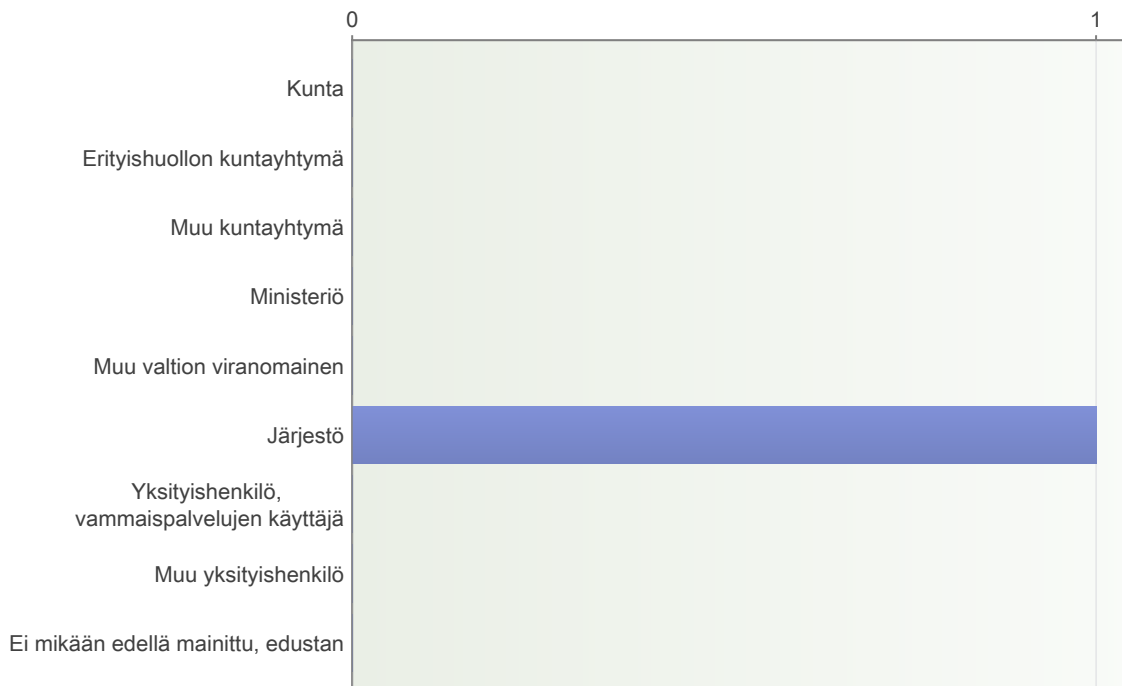
1. 1. Vastaajan taustatiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti	Organisaatio, jota vastaus edustaa	Mahdollinen tarkennus
Anni	Täckman	anni.tackman@aksonry.fi	Selkäydinvammaiset Akson ry	järjestöpäällikkö

2. 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1

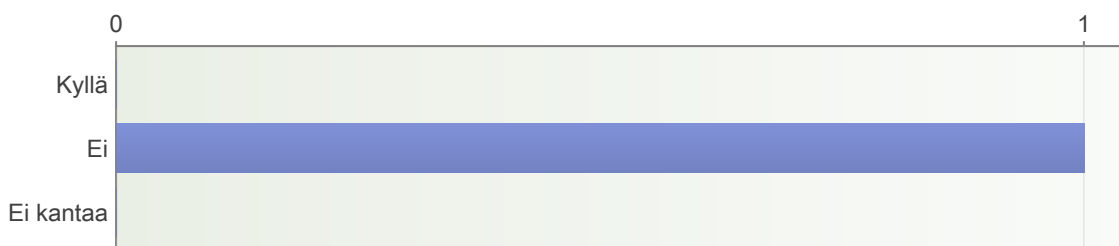
4. 4. Muita huomioita 1 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Selkäydinvammaiset Akson ry pitää lain yksityiskohtaisia perusteluita hyvinä ja kattavina. Järjestö kannattaa vahvasti Vammaisfoorumi ry:n lausunnossa olevaa kirjausta sekä lisäsehdotusta ”Yksityiskohtaisissa perusteluissa koskien 1 § 1 kohta 4 kappaletta todetaan: ”Ehdotettu laki täydentäisi yleisiä sosiaalipalveluja tilanteissa, joissa ehdotuksen mukaiset erityispalvelut ovat vammaiselle henkilölle välttämättömiä tavanomaisessa elämässä suoriutumisen sekä yhdenvertaisuuden ja osallisuuden toteutumisessa.” Vammaisfoorumi esittää tähän lisättäväksi seuraavan: Silloin, kun henkilö täyttää tämän erityislain mukaiset tietyn palvelun saamisedellytykset, palvelu on aina myönnettävä erityispalveluna tämän lain perusteella. Tällä muotoilulla tavoitellaan sitä, että tilanteissa, joissa henkilö täyttää palvelun myöntämisedellytykset, ei enää pidä alkaa miettiä, kumman lain (sosiaalihuoltolaki/erityislaki) mukaisia palveluita tulee myöntää. Muuten tämä erityislaki vesittyy täysin.”

5. 5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

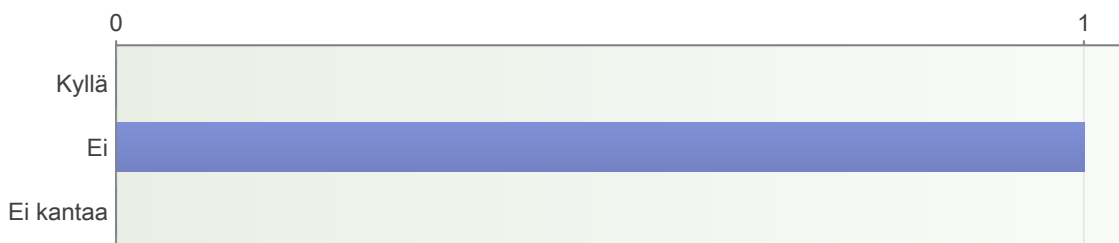
Vastaajien määrä: 1

6. 6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

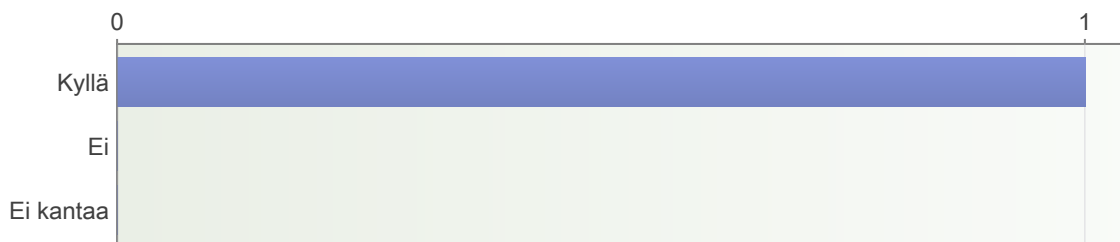
Onko rajaus selkeä?

Vastaajien määrä: 1

7. Onko rajausta tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 1

8. 7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Soveltamisalan kommentointi on vaikeaa, koska monet siihen vaikuttavat lait sekä niiden sisällöt eivät olet vielä lopullisia (valinnanvapauslaki, järjestämislaki, palveluntuottajalaki ja myös itsemääräämisoikeuslaki). Tämä aiheuttaa epävarmuutta ja hankaloittaa kokonaiskuvan hahmottamista.

Jotta laki olisi mahdollisimman selkä, tulisi kaikki soveltamisalaa koskevat säännökset kirjata kokonaisuudessaan lain alkuun. Palveluita koskevissa pykälissä olevia viittauksia soveltamisalaan, tulisi välttää. Ne vaikeuttavat päätöksentekoa sekä soveltamista. On soveltajan kannalta yksinkertaisempaa, kun kaikki säännökset sekä yhteydet vammaispalvelulakiin on kirjattu yhteen kohtaan. Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa Vammaisfoorumi ry:n lausunnon kirjausta koskien 2 § ja sen ehdotusta muuttaa 2 § 1 momenttia seuraavasti: ” Maakunnan on järjestettävä palveluita tämän lain perusteella, jos henkilö tarvitsee pitkäaikaisen vamman tai sairauden aiheuttaman toimintarajoitteen johdosta välttämättä ja toistuvasti apua tai tukea tavanomaisessa elämässä eikä hän saa muun lain nojalla etunsa mukaisia riittäviä ja sopivia palveluja. Sovellettavaa lakia harkittaessa on otettava erityisesti huomioon se, kuinka palvelut parhaiten turvaavat tämän lain tarkoituksen toteutumisen.”

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää hyvänä, että vammaisuuden määritelmä on perustuu YK:n vammaissopimuksen mukaiseen vammaisuuden määrittelyyn, joka on itsessään jo laaja. Tätä määrittelyä tulee myös noudattaa kaikissa lain pykälissä.

9. 8. Arvioikaa momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

Vastaajien määrä: 1

10. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

11. Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoja ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastaajien määrä: 1

12. Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastaajien määrä: 1

13. 9. Muita huomioita 4 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Selkäydinvammaiset Akson ry pitää hyvänä, että lakiin on kirjattu asiakkaan oikeus saada selvitys sekä tietoa toimenpidevaihtoehdoista, joiden vaikuttavuus asiakkaan elämään ja toimintakykyyn ovat merkittävät ja useimmiten läpi elämän kestävät.

14. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

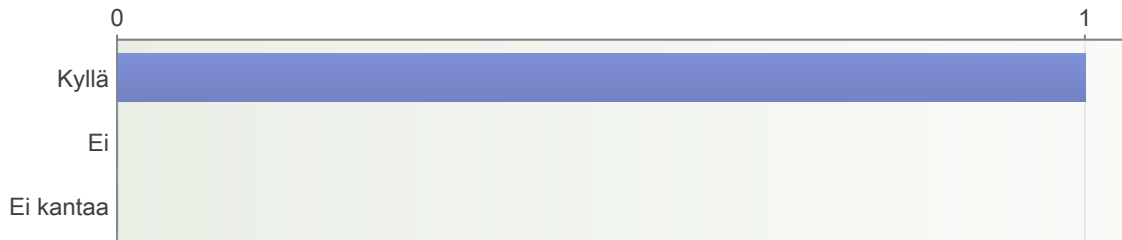
15. Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

16. Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihoitolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

17. Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävässä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihoitolain 41 §:ssä säädetään.

Vastaajien määrä: 1

18. 11. Muita huomioita 5 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Selkäydinvammaiset Akson ry pitää palvelutarpeen arviointia ja asiakassuunnitelman toteuttamista tärkeänä. Oikein ja oikea-aikaisesti toteutettu arviointi ja suunnitelma vaikuttavat merkittävästi asiakkaan elämään liikuntarajoitteen kanssa sekä mahdollistaa yhdenvertaisen osallistumisen yhteiskuntaan. Hyvä suunnitelma selkeyttää asiakkaan tilannetta niin ammattilaiselle kuin asiakkaalle itselleen. Järjestö on kuitenkin huolissaan sosiaalialan osaamisesta. Asiakkaan palvelut koostuvat aina yksilöllisestä tarpeesta, johon vammaislaki vahvasti ohjaa. Asiakkaan palvelukokonaisuus tarvitsee kattavaa osaamista niin sosiaali- ja terveydenhuollon puolelta. Järjestö kannattaa Invalidiliitto ry:n ehdotusta, että sosiaalityöntekijän (vammaissosiaalityön) tulee tunnistaa monialaisen yhteistyön tarve, mikä tulee kirjata yksityiskohtaisiin perusteisiin edellytykseksi palvelutarpeen arviointiin.

19. 12. Arvioikaa seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Vastaajien määrä: 1

	Kyllä	Ei	Ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Yhteensä	4	0	0	4	1

20. 13. Muita huomioita 6 §:n sisältöön.

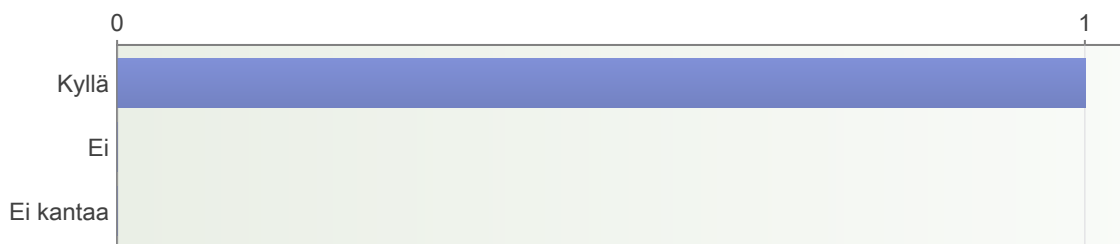
Vastaajien määrä: 1

- Luonnoksen 6 § on vaikeasti luettava ja helposti väärin tulkittava. Tärkeät asiat jäävät helposti huomioimatta vaikeaselkoisuuden vuoksi. Toinen momentti on erittäin kannatettava, koska siinä laki velvoittaa toteuttamaan palvelut sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan vammaisen henkilön tarpeen ja edun mukaisina riippumatta valitusta palvelusta tai palvelun tuottajasta ja toteuttamistavasta.

Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa Vammaisfoorumi ry:n kirjausta "Vammaisfoorumi korostaa, että erityislakiin tarvitaan oma säännöksensä päätöksenteosta. Kaikki suunnitelmat on otettava päätöksentekovaiheessa huomioon ja huolehdittava siitä, että palvelut muodostavat kokonaisuuden. Asiakassuunnitelmasta poikkeavasta palvelusta tai sen toteuttamistavasta tehtävä päätös on erikseen perusteltava esityksen mukaan. Velvoite lisää asiakkaan edun toteutumista ja sen toteutumisen arviointi on muutoksenhaussa tehtävissä selkeämmin. Toivomme, että esitetyn lain käyttöönoton yhteydessä on käytössä soveltamisohjeet, joiden perusteella edellä mainitutkin asiat vakiintuvat osaksi asiakastyön prosessia."

21. 14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Vastaajien määrä: 1

22. 15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastaajien määrä: 1

23. 16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa Invalidiliitto ry:n kantaa ” Invalidiliitto pyytää lisäämään yksityiskohtaisiin perusteisiin valmennuksen ja tuen vammautumisen jälkeisiin tilanteisiin. Valmennusta ja tukea tarvitaan esimerkiksi uuden tilanteen ymmärtämisessä ja siihen sopeutumisessa. Tämän lisäksi valmennukseen ja tukeen olisi suositeltavaa kirjata yksityiskohtaisiin perusteluihin mahdollisuudesta toteuttaa sitä vertaistuellisena kokemusvalmennuksena, joka tukee vahvasti henkilön identiteetin vahvistumista.

Valmennusta ja tukea voitaisiin antaa henkilökohtaisena tai ryhmässä toteutettavana palveluna taikka muiden palvelujen osana. Toivomme, että yksityiskohtaisessa perustelussa tarkennetaan minkä muiden palveluiden osana valmennusta ja tukea voidaan järjestää. Onko tämä mahdollista vammaispalveluiden ja minkä muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden kautta, jolloin kysymykseksi tulee myös näiden palveluiden asiakasmaksuttomuus. “

24. 17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

25. 18. Huomioita 9 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Selkäydinvammaiset Akson ry yhtyy Vammaisfoorumi ry:n kantaa voimavarakirjauksen poistamisesta. Vammaisfoorumi ry kirjaa lausunnossaan seuraavasti ” Voimavaraedellytyksen säilyttäminen laissa toisin kuin Valas-työryhmä on ehdottanut, tarkoittaa selvää heikennystä niiden henkilöiden kannalta, joilla ei katsota olevan voimavaroja. Vammaisfoorumi ehdottaa voimavararajauksen poistamista. Toissijaisesti Vammaisfoorumi ehdottaa, että perusteluihin hyvin selkeästi kirjataan, että kynnys henkilökohtaisen avun saamiseen on oltava hyvin matala, kuten korkein hallinto-oikeus on oikeuskäytännössään linjannut.

Voimavarasäännöksen tarvetta vähentää se, että laissa on olemassa useita eri järjestämistapoja, joista löytyy jokaiselle sopiva toteuttamistapa. Sen lisäksi työnantajamallin rajaaminen laissa vain niille, jotka kykenevät toimimaan työnantajina ja antavat siihen suostumuksensa, vähentää selvästi niitä ongelmia, joita nykyisin on ollut. Samoin maakunnan entistä vahvempi neuvontavelvoite.

Vammaisfoorumi katsoo, että käytännössä paljon ongelmia aiheuttanut voimavarasäännös on senkin vuoksi turha, että laki tarjoaa hyvin joustavan mahdollisuuden järjestää asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut. Palvelutarpeen arvioinnissa ja palvelusuunnittelussa joka tapauksessa yhdessä asiakkaan kanssa selvitetään, mitkä palvelut parhaiten vastaavat hänen avun ja tuen tarpeisiinsa.”

Selkäydinvammaiset Akson ry:n mielestä yksityiskohtaisiin perusteluihin tulisi lisätä, että henkilökohtaisen avun laatu, merkitys ja henkilökohtaisen avun jatkuvuuden turvaaminen tulee huomioida vaikeavammaisen henkilön turvallisuuden ja terveyden ylläpidon näkökulmasta tilanteissa, joissa ensisijainen vastuuvollinen ei järjestä riittävää henkilökohtaista apua terveydenhuollon jakson osalta. Yhdenvertaisuuslain nojalla tulkittavaksi saattaa tulla myös kohtuullisiin mukautuksiin perustuva kohtuuttomuuden raja. Järjestö viittaa tältä osin Vammaisfoorumin STM:lle huhtikuussa 2015 tekemään selvityspyyntöön; Vaikeavammaisen henkilön aseman ja avuntarpeen huomioimisesta terveydenhuollossa. Näin esimerkiksi akuutit tilanteet sairaalahoidon aikana, joissa vammaisen henkilö tarvitsee jatkuvaluonteisesti toisen henkilön apua esim. asennon vaihtamiseksi, raajojen liikuttelemiseksi, wc ja intiimihygienian hoidossa, juomisessa, ruokailussa ja asiakas ei ole tehohoidossa vaan osastolla, jossa sairaanhoito keskittyy vain hoidon perusteella olevaan sairaudenhoitoon, ei vaikean vamman aiheuttaman toimintarajoitteen aiheuttamaan muuhun avun välttämättömään avun tarpeeseen. Osastolla sairaalahenkilöstön mitoitus ja työnkuva kohdistuu vain sairaalahoidon perustuvaan sairaanhoitoon eikä perusvamman aiheuttaman välttämättömän avustamisen tarjoamiseen. Järjestöille on tullut useita tietoja siitä, että tällaisissa tilanteissa vammaisen henkilö on saanut painehaavoja, ei ole pystynyt yskimään, koska tarvitsee yskimisessä toisen henkilön apua ja sairauden kulku on huonontunut ja johtanut jopa hengenvaarantumisen tilanteeseen koska henkilökohtaista apua ei ole ollut saatavilla. Yleiskunnan ylläpito on

kuitenkin vaikeavammaisen henkilön kohdalla erityisen tärkeää. Esimerkiksi lihassairaalle henkilölle parinkin päivän vuodelepo voi merkitä radikaalia lihaskatoa, joka on peruuttamatonta ja jota ei kuntoutuksella saa takaisin. On myös yleisesti tiedossa, että liikkumattomuus aiheuttaa komplikaatioita, kuten painehaavaumia, keuhkokuumetta ja laskimotukoksia.

Selkäydinvammaiset Akson ry pyytää lain valmistelijoita huomioimaan erityisesti hengityslaitteen käyttäjien oikeuksien turvaamisen. Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa Hengityslaittepotilaat ry:n lausuntoa, joka nostaa esille uuden erityislain haasteet suhteessa hengityslaitteiden käyttäjiin ja heidän tarvitsemaansa apuun.

26. 19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

27. 20. Huomioita 10 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla tulee olla käytössä kaikki kolme henkilökohtaisen avun järjestämistapaa, jotta varmistetaan asiakkaan valinnanvapaus sekä henkilökohtaisen avun toteutuminen asiakkaalle sopivalla tavalla. Kolmesta vaihtoehdosta löytyy jokaiselle sopiva avun järjestämismalli ja paras ratkaisu. Selkäydinvammaiset Akson ry esittää, että 10 § muotoillaan seuraavasti:

”Henkilökohtainen apu on toteutettava käyttäen seuraavia toteuttamistapoja:

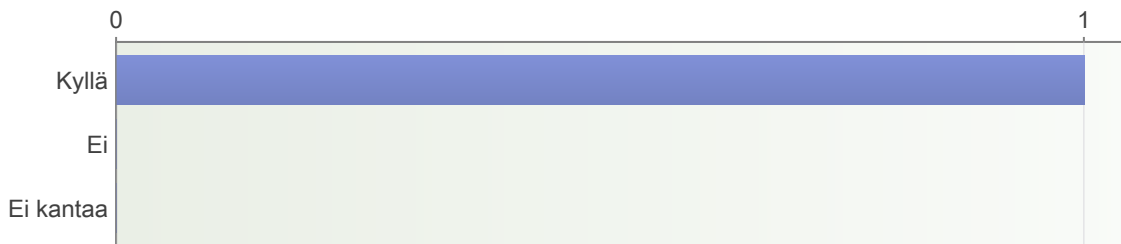
- 1)työnantajamalli, jossa vammainen henkilö toimii henkilökohtaisen avustajan työnantajana;
- 2)asiakassetelimalli, jossa maakunta antaa vammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avun hankkimista varten valinnanvapauslaissa tarkoitetun asiakassetelin; ja
- 3)palvelumalli, jossa maakunta tuottaa henkilökohtaisen avun palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa tai hankkii ne sopimuksiin perustuen muulta palvelun tuottajalta.”

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää hyvänä laissa sijaisjärjestelyn huomioimista. Toimivat sijaisjärjestelyt ovat ensiarvoisen tärkeää henkilökohtaisen avun käyttäjälle. Äkillisissä ja arvaamattomissa tilanteissa, jolloin työntekijä on estynyt, voidaan päätyä hengenvaarallisiin tilanteisiin. Selkäydinvammaiset Akson ry esittää, että 10 § 3 muotoillaan seuraavasti:

”Asiakassuunnitelmaan on kirjattava henkilökohtaisen avun järjestämisen toteuttamistavat työsuhteen sijaisjärjestelyissä sekä häiriötilanteissa.”.

28. 21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

29. 22. Huomioita 11 §:n sisältöön.

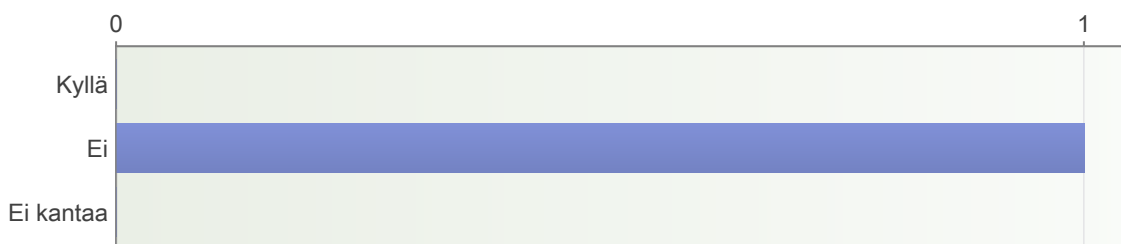
Vastaajien määrä: 1

- Säännös on selkeä ja kannatettava. Avustajasta aiheutuvat muut kulut on korvattava kaikissa järjestämistavoissa. Maakunnan korvausvelvollisuuden piiriin kuuluvat työnantajan lakisääteiset maksut, korvaukset sekä muut työntantajana toimimisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut tulisi kirjata hallintopäätökseen ja asiakassuunnitelmaan. Kirjauksessa tulisi käydä ilmi työnantamisesta aiheutuvien kulujen perusteet sekä korvaamistapa.

Lisäksi järjestö haluaa korostaa, että maakunnan tulee antaa riittävä ja ymmärrettävä selvitys työnantajan lakisääteisistä velvollisuuksista ja vastuista asiakkaalle, joka ryhtyy työnantajaksi. Tällä hetkellä tämä ei toteudu läheskään kaikissa kunnissa tai puuttuu kokonaan.

30. 23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

31. 24. Huomioita 12 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

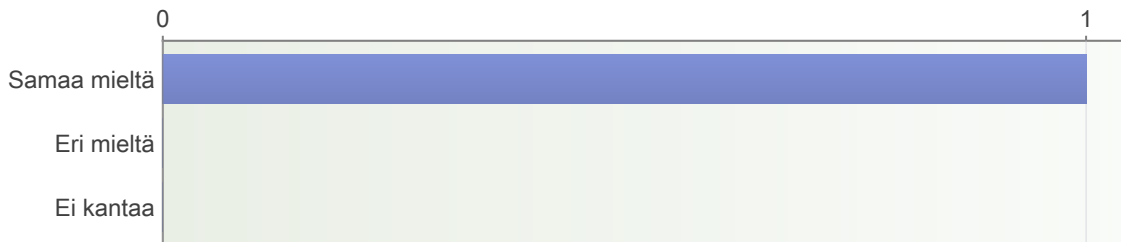
- Asumisen tuen kokonaisuus on epäselvä suhteessa sosiaalihoitolakiin ja se sitä tulee selventää. Pykälän kirjaus ei turvaa asumista tukevien palvelujen riittävyttä eikä laatua. Asumisen tuki ja sen sisältämät palvelut tulee olla kokonaisuudessaan asiakkaalle maksuttomia.

Selkäydinvammaiset Akson ry on huolissaan vaikeimmin vammaisten ihmisten asemasta, joiden asumista tukevia palveluita ei tule toteuttaa sosiaalihoitolain mukaisena palveluasumisena.

Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa ja yhtyy Vammaisfoorumi ry:n lausuntoon tämän pykälän osalta.

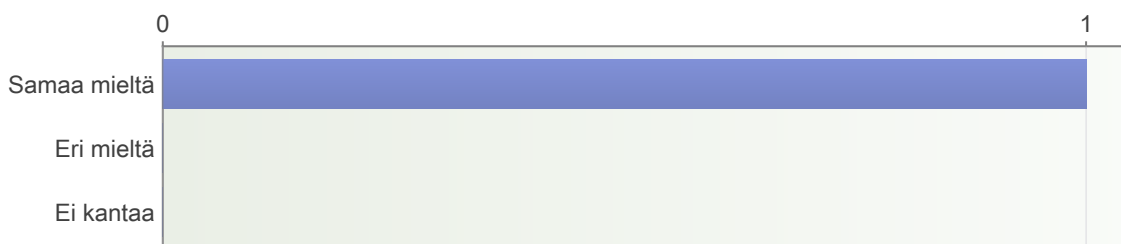
32. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastaajien määrä: 1

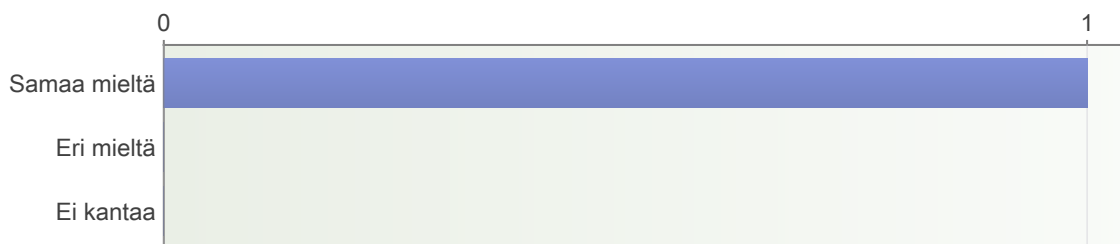
33. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastaajien määrä: 1

34. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

Vastaajien määrä: 1

35. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastaajien määrä: 1

36. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastaajien määrä: 1

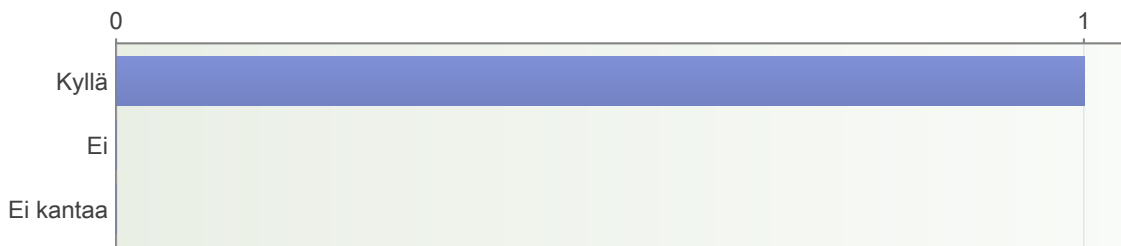
37. 26. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin liittyen tilanteisiin, joissa lapsi asuu erossa vanhemmistaan tai huoltajistaan?

Vastaajien määrä: 1

- Lapsen asumisen järjestämisessä tulee selvittää kaikki muut mahdollisuudet kotona asumisen tukemiseen ennen kodin ulkopuolelle sijoittamista. Vammaisen lapsen tuet ja palvelut tulee järjestää yksilöllisesti ja ensisijaisesti sitä lakia soveltaen, joka vastaa kulloiseenkin palvelun tarpeeseen.

38. 27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

39. 28. Huomioita 14 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

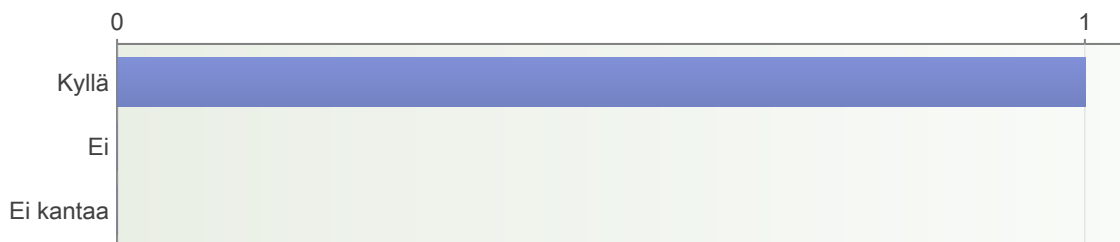
- Selkäydinvammaiset Akson ry pitää säännöstä hyvänä ja siihen kirjattuja parannuksia verrattuna nykyiseen. Erittäin kannatettavana pidetään, että maakunnan on asiakkaan pyynnöstä annettava arvio etukäteen korvattavista kustannuksista. Arvio tulisi antaa myös kirjallisena ja se tulisi kirjata perusteluihin.

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää hyvänä kirjauksia koskien pesutilojen muutostöitä sekä esteiden poistamista välittömästi lähiympäristöstä.

Selkäydinvammaiset Akson ry haluaa kuitenkin korostaa ongelmaa, mikä syntyy vammautuneen ihmisen kotiuttamiseen sairaalahoidosta vammautumisen jälkeen. Nykyinen järjestelmä on kankea ja muutostöiden päätöksenteko ja toteuttaminen vie liian kauan aikaa. Kuntoutusajat vammautumisesta kotiuttamiseen ovat lyhentyneet merkittävästi, joten myös asunnonmuutostöiden tulisi nopeutua. Vammautunut henkilö joutuu usein kalliiseen väliaikaissijoitukseen esimerkiksi terveyskeskuksen vuodeosastolle odottamaan muutostöiden valmistumista. Pahimmassa tapauksessa henkilön sijoitus näille osastoille tuo terveydellisiä ongelmia esim. painehaavat, joiden kustannukset yhteiskunnalle ja terveydenhuollolle ovat merkittäviä. Nopeammalla toiminnalla vammautuneen henkilön paluu arkeen ja osallistuminen helpottuu. Yksilölliset ja oikeanlaiset ratkaisut helpottavat ja edesauttavat vammautuneen ihmisen sopeutumista liikuntarajoitteen kanssa elämiseen ja ehkäisevät eristäytymistä yhteiskunnasta.

40. 29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastaajien määrä: 1

41. 30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastaajien määrä: 1

42. 31. Huomioita 15 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Selkäydinvammaiset Akson ry pitää säädöstä hyvänä. Säädos on joustava ja se yhdenvertaistaa ja mahdollistaa huolenpidon vammasta riippumatta tasapuolisesti.

43. 32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

44. 33. Huomioita 16 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Pykälän perusteluissa todetaan: ”Päiväaikaisen toiminnan osallistujat olisivat yleensä henkilöitä, joille tulisi myöntää kuljetuspalvelua.” Kirjaus tulisi poistaa, koska siitä saa kuvan, että kuljetuspalvelu on kriteeri päiväaikaiselle toiminnalle. On monia vammaisia, jotka eivät ole oikeutettuja kuljetuspalveluun, mutta ovat oikeutettuja päiväaikaiseen toimintaan.

45. 34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1

46. 35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Säädos on Selkäydinvammaiset Akson ry:n mielestä epäselvä ja se tarvitsee selkeytystä ja tarkennusta sosiaalihuoltolain ja erityislain välillä.

Selkäydinvammaiset Akson ry on huolissaan julkisen joukkoliikenteen korostamisesta säädöksessä, koska todellisuudessa toimivaa julkista esteetöntä joukkoliikennettä ei ole kuin osassa pääkaupunkiseutua. Pitää ottaa myös huomioon, että julkisen joukkoliikenteen ympäristö voi olla esteellinen, jolloin joukkoliikenteen käyttäminen estyy. Liikkuminen tuki tulee aina arvioida ja toteuttaa yksilöllisesti. Apuvälineillä (manuaali – ja sähköpyörätuoli) joukkoliikenteen käyttö on lähes mahdotonta suuressa osassa Suomea. Lisäksi tulee huomioida vuodenajat, talvisin pyörätuolilla liikkuvat henkilöt eivät pysty käyttämään joukkoliikennettä pelkästään jo lumen vuoksi (mm. auras ongelmat sekä lumivallit).

Liikkumisen tuki tulee aina toteuttaa yksilöllisesti ja asiakasta ja hänen tarpeitaan kuunnellen.

Kuljetuspalvelusta ei saa tehdä asiakkaalle liian hankalaa, koska tuolloin asiakas jää kotiin ja eristyy yhteiskunnasta. Liikkumisen tuki tulee suunnitella kokonaisuutena ja asiakkaan osallisuutta tukevana.

47. 36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

48. 37. Huomioita 18 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Säädöksessä on huomioitava, ettei sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun liikkumisalue rajoita vammaisen henkilön liikkumisen aluetta lakia sovellettaessa. Tässä kohtaa tulee siis tarkentaa erityislain ja sosiaalihuoltolain välisiä eroja.

Kuljetuspalvelun mukaisten työmatkojen tulee kattaa vähintään työvoimahallinnon määrittämän alueellisen työssäkäyntialueen.

Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa ja pitää erittäin hyvänä leasing auton mahdollisuutta työelämässä ja yritystoiminnassa, koska tosin kuin työssäkäyntialue, työ- ja yritystoiminnan ns. toiminta-alueita ei voi määritellä. Selvitysmies Kalle Könkkölä laatiman selvityksen mukaan leasingauto ei aiheuta liikkumisen palveluihin lisäkustannuksia vaan tuo säästöä. Leasingauton käyttömahdollisuus antaa vammaiselle henkilölle yhdenvertaisen kodin ulkopuolelle liikkumisen mahdollisuuden kuin vammattomillakin. Tämä toimintamalli tukee YK:n vammaissopimuksen 20 artikla, henkilökohtainen liikkuminen.

49. 38. Huomioita 19 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Ylimääräisten vaatetuksen kustannusten korvaamista koskevia perusteluja tulee muuttaa. Vammaisuuksista annetun lain 10 §:ssä on määritelty erityiskustannukset, jotka huomioidaan vammaisuuksien suuruutta arvioitaessa. Vamman tai sairauden aiheuttama vaatteiden tavanomaista suuremman kulumisen aiheuttama uusimistarve tai mittatilauksena valmistettavien erikoisvaatteiden kustannukset eivät sisälly erityiskustannuksiin. Perusteluja tulee muuttaa myös ylimääräisten erikoisravinnon hankkimiskustannusten osalta, koska vammaisuuksista on poistettu ruokavaliokorvaus.

Selkäydinvammaiset Akson ry:n mielestä arvioitavaksi poistettavuuden osalta yksityiskohtaisista perusteluista tulee harkita kohtaa, jossa todetaan: ”.. henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia jalkineita. Erityiset muokkaukset jalkineisiin esim. virheasunnoista johtuvista syistä”. Toteamme, että esimerkiksi ortoosit ja erityisjalkineet edellyttävät lääketieteellistä arviota ja kuuluvat lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineinä terveydenhuollon lainsäädännön puolelle terveydenhuollon ammattilaisen arvioitavaksi.

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää erittäin hyvänä, että auton tai muun kulkuvälineen hankinnan tuki on omana kohtanaan ja tukimuoto tulee selkeästi esille.

50. 39. Huomioita 3 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- Selkäydinvammaiset Akson ry pitää lukua ja muutoksenhaun osalta onnistuneena. Erityisen tärkeää on, että vammaiselle ihmiselle subjektiivisista oikeuksista on mahdollisuus hakea muutosta korkeammalta hallinto-oikeudelta.

51. 40. Huomioita 4 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- Selkäydinvammaiset Akson ry pitää 29 § siirtymäsäännöstä välttämättömänä ja asiakkaan palveluiden pysyvyyden kannalta tärkeänä.

Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa Invalidiliitto ry:n lausuntoa kyseisestä säännöksestä.

52. 41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisen henkilön palvelut ja tukitoimet muodostavat kokonaisuuden, joka tulee aina toteuttaa yksilöllisesti. Erityislaki ja siihen yhdistettynä muut sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelut sekä tukitoimet mahdollistavat vammaisen henkilön osallistumisen yhteiskuntaan ja yhdenvertaisen elämän. Oikea-aikaisesti järjestetyillä ja oikeanlaisilla palveluilla ja tukitoimilla saadaan aikaiseksi kustannussäästöjä pitkällä aikavälillä.

Selkäydinvammaiset Akson ry kiittää mahdollisuudesta osallistua vammaisten ihmisten elämään merkittävästi vaikuttavaan lainsäädäntöprosessin valmisteluun. Järjestö pyytääkin valmistelijoita huomioimaan kaikkien vammais- ja potilasjärjestöjen lausunnot, koska juuri ne ovat lain piiriin kuuluvan henkilöryhmän asiantuntijoita.